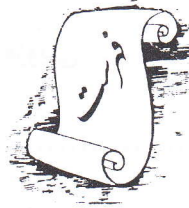

Shiraz-Beethoven.ir

نقش موسیقی آوازی در شعر و غزل ایران

۹-۲۰	..... پیشگفتار
۲۱-۳۷	..... آواز ایران
۳۷-۴۱	..... مکتب آواز ایران
۴۱-۶۴	..... بررسی ویژگی‌های عاطفی ردیف موسیقی ایران
۶۴-۷۶	..... نشستی با کارشناسان موسیقی ایران (آواز)
۷۶-۸۶	..... مرثیه‌سرایی در ایران

فصل اول ۸۹

۹۰-۱۶۲ ..... غزل‌های سعدی

فصل دوم ۱۶۳

۱۶۵-۲۲۸ ..... غزل‌های حافظ

فصل سوم ۲۳۰

۲۳۱-۲۸۱ ..... رباعیات حکیم خیام نیشابوری

Shiraz-Beethoven.ir

۲۸۳.....	فصل چهارم.....
۲۸۴-۲۹۷.....	غزلهای عبدالرحمان جامی.....
۲۹۹.....	فصل پنجم.....
۳۰۰-۳۱۷.....	غزلهای رحیم معینی کرمانشاهی.....
۳۱۹.....	فصل ششم.....
۳۲۰-۳۳۵.....	غزلهای اسماعیل نواب صفا.....
۳۳۷.....	فصل هفتم.....
۳۳۸-۳۴۶.....	غزلهای میرزا علی اکبر خرم قزوینی.....
۳۴۷.....	فصل هشتم.....
۳۴۸-۳۶۰.....	غزلهای فرخ امینزاده.....
۳۶۱.....	فصل نهم.....
۳۶۲.....	غزلهای و اشعار متفرقه.....
۳۶۳.....	غزالی.....
۳۶۴.....	خواجوی کرمانی.....
۳۶۵.....	هلالی جغتایی.....
۳۶۶-۳۶۷.....	فروغی بسطامی.....
۳۶۸.....	رضی الدین آرتیمانی.....
۳۶۹.....	شمس مغربی.....
۳۷۰.....	محتشم کاشانی.....
۳۷۱.....	فخرالدین عراقی.....
۳۷۲-۳۷۳.....	مشتاق اصفهانی.....
۳۷۴-۳۷۷.....	نشاط میرزا اصفهانی.....
۳۷۸.....	میرزا عبدالوهاب یزدانی شیرازی.....

Shiraz-Beethoven.ir

۲۸۳.....

فصل چهارم...

۲۸۴-۲۹۷..... غزلهای عبدالرحمان جامی

۲۹۹..... فصل پنجم

۳۰۰-۳۱۷..... غزلهای رحیم معینی کرمانشاهی

۳۱۹..... فصل ششم

۳۲۰-۳۳۵..... غزلهای اسماعیل نواب صفا

۳۳۷..... فصل هفتم

۳۳۸-۳۴۶..... غزلهای میرزا علی اکبر خرم قزوینی

۳۴۷..... فصل هشتم

۳۴۸-۳۶۰..... غزلهای فرخ امینزاده

۳۶۱..... فصل نهم

۳۶۲..... غزلهای و اشعار متفرقه

۳۶۳..... غزالی

۳۶۴..... خواجهوی کرمانی

۳۶۵..... هلالی جغتایی

۳۶۶-۳۶۷..... فروغی بسطامی

۳۶۸..... رضی الدین آرتیمانی

۳۶۹..... شمس مغربی

۳۷۰..... محتشم کاشانی

۳۷۱..... فخرالدین عراقی

۳۷۲-۳۷۳..... مشتاق اصفهانی

۳۷۴-۳۷۷..... نشاط میرزا اصفهانی

۳۷۸..... میرزا عبدالوهاب یزدانی شیرازی

Shiraz-Beethoven.ir

- ۳۷۹-۳۸۰ ..... سید حسین مجمر اصفهانی
- ۳۸۱-۳۸۳ ..... میرزا کوچک وصال شیرازی
- ۳۸۴-۳۸۵ ..... میرزا ابوالحسن یغمای جندقی
- ۳۸۶ ..... صفای اصفهانی
- ۳۸۷-۳۸۸ ..... میرزا عبدالرحیم حشمت شیرازی
- ۳۸۹-۳۹۴ ..... همای شیرازی
- ۳۹۵-۳۹۷ ..... حاج میرزا حبیب خراسانی
- ۳۹۸-۳۹۹ ..... فرصت الدوله شیرازی
- ۴۰۰ ..... پژمان بختیاری
- ۴۰۱ ..... غزل تاجبخش
- ۴۰۲ ..... عیسی شیخ الاسلامی
- ۴۰۳-۴۰۴ ..... عماد خراسانی
- ۴۰۵ ..... حزین لاهیجی
- ۴۰۶-۴۰۷ ..... مشفق کاشانی
- ۴۰۸ ..... فریدون توللی
- ۴۰۹-۴۱۰ ..... دکتر شهریار بهاری
- ۴۱۱ ..... مؤید ثابتی
- ۴۱۲ ..... سعید نیاز کرمانی
- ۴۱۳ ..... شادی بیضایی
- ۴۱۴ ..... نسرین اعتماد (برومند)
- ۴۱۵ ..... کریم فکور
- ۴۱۶ ..... فرهنگ شیرازی
- ۴۱۷ ..... وحیده مهدویان
- ۴۱۸ ..... ستاره کاظمیان حدادپور
- ۴۱۹-۴۲۲ ..... پروین گلچین معانی
- ۴۲۳ ..... مهیندخت معتمدی

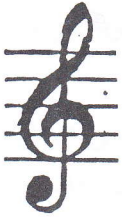
Shiraz-Beethoven.ir

- ۴۲۴.. ریتا احمدپناهی .
- ۴۲۵-۴۲۸ ..... شب‌نم جهانگیری
- ۴۲۹-۴۴۳ ..... حسین صفاری دوست «واله».
- ۴۴۴-۴۵۱ ..... ناصر صدر متکلم
- ۴۵۲ ..... ملک‌الشعراى بهار
- ۴۵۳ ..... نظامی گنجوی
- ۴۵۴-۴۵۹ ..... رهی معیری
- ۴۶۰-۴۶۴ ..... محمدحسین شهریار
- ۴۶۵ ..... علی اشتری
- ۴۶۶ ..... محمد باصری
- ۴۶۷ ..... علی آذرشاهی «آتش»
- ۴۶۸ ..... منیژه حمیدی
- ۴۶۹-۴۷۰ ..... حسین بیضایی «ادب»
- ۴۷۱ ..... طاهره حاجی‌خانی «سوسن»
- ۴۷۲ ..... فاطمه جهانگرد «جهان‌کرمانی»
- ۴۷۳ ..... حسین جلی «جلی»
- ۴۷۴ ..... ویسه حبیب‌اللهی
- ۴۷۵ ..... هوشنگ حیدری دامغانی «حیدری»
- ۴۷۶ ..... رباب تمدن «رباب»
- ۴۷۷ ..... سیده لیلی حجازی
- ۴۷۸ ..... ژاله علو
- ۴۷۹ ..... بتول حسینی
- ۴۸۰-۴۸۱ ..... طیبه تیموری «حدیث»
- ۴۸۲ ..... پروین سلیلی
- ۴۸۳ ..... حاجیه مریم خانم خاتون‌آبادی
- ۴۸۴ ..... مینا امیرآفتابی

- ۴۸۵ ..... اسفندیار مشرف «مشرف».
- ۴۸۶ ..... نیره زمان رشیدیان «نیره».
- ۴۸۷ ..... منصوره امیریزدانی «یزدانی».
- ۴۸۸ ..... صالح افشار توپسرکانی «صالح».
- ۴۸۹ ..... عذرا احمدخان کرد «شقایق».
- ۴۹۰ ..... ثریا آذرخش.
- ۴۹۱ ..... خورشید افشار (شهادی).
- ۴۹۲-۴۹۷ ..... کاظم حمیدی شیرازی «کاظم».
- ۴۹۸-۴۹۹ ..... بهیاد دکتر مهدی حمیدی شیرازی.
- ۵۰۰ ..... ابوالقاسم عارف.
- ۵۰۱-۵۰۳ ..... علی اکبر کنی پور (مستی).
- ۵۰۴-۵۰۶ ..... نجیب جرفادقانی.
- ۵۰۷-۵۱۰ ..... مولانا نوعی خیوشانی.
- ۵۱۱ ..... سید جلیل هاشمی نیا.
- ۵۱۲ ..... عباسه عضدی.

Shiraz-Beethoven.ir

Shiraz-Beethoven.ir

آواز ایران

در ارتباط با مقام‌ها و گوشه‌های موسیقی ایران، دکتر ساسان سپنتا موسیقیدان و پژوهشگر توانمند و آگاه می‌نویسد: «آواز همایون ناصح مشفق است که سرد و گرم روزگار را با شکوه و عظمت پشت سر گذارده و به سوی دیار دوستی و شکوه رهسپار است آیا کدام خوش ذوقی آن را بدین نام خوانده است؟ چون نام بسیار برازنده‌ای دارد.

نال و سوز و گداز بی‌جهت و زاری‌ها در آن راه ندارد، بلکه پیرمرد خوش باطن و جهان‌نیده‌ای است که از لابه‌لای تبسمی تلخ حقایقی را با عظمت خاص با صدای خود بیان می‌کند.

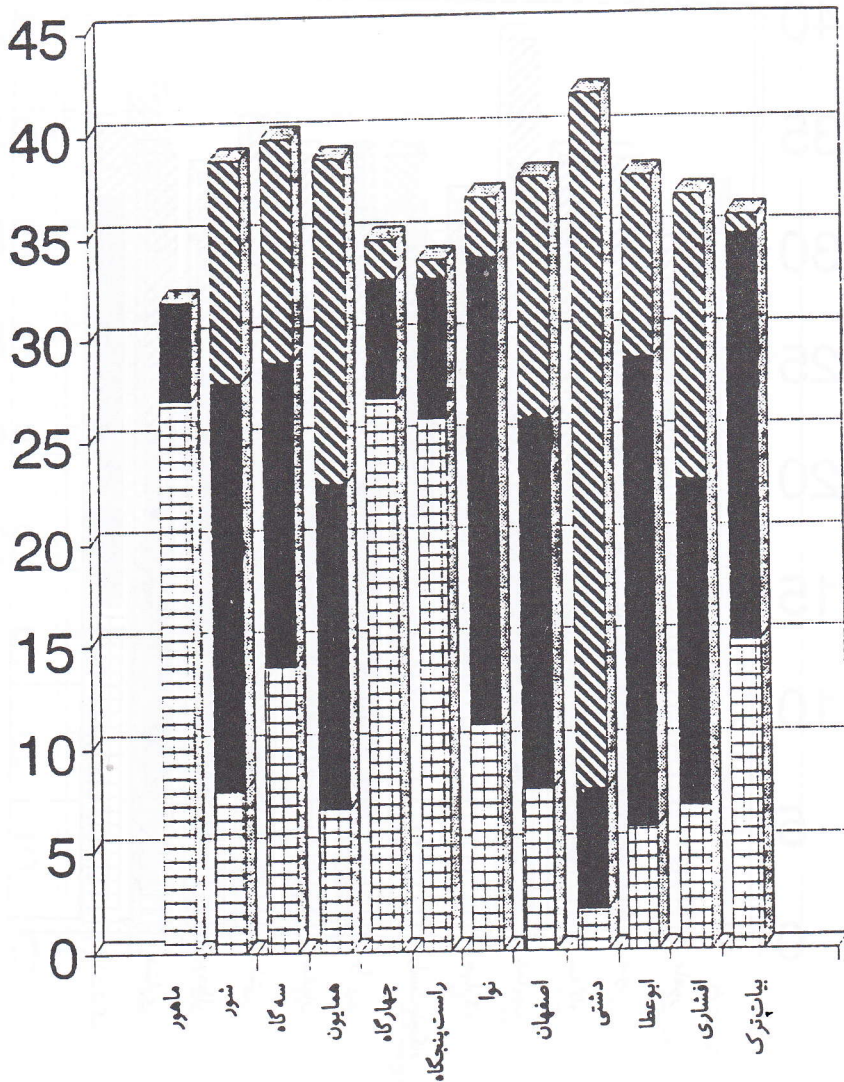
گام همایون

گام آن تا حدود زیادی شبیه به گام کوچک است، چنانکه مثلاً اگر همایون (چپ کوک) را بنویسیم، مجبوریم گامی روی نوت می تشکیل دهیم و سل آن را هم دیز نماییم درجه دوم نیز به ناچار «سری» خواهد بود. بنابراین چنین شک می‌رود که شاید در اصل هر دوی آنها یکی بوده. و بعد به واسطه اعتدال گام کوچک تغییر شکل داده است. در هر صورت تفاوت بین گام کوچک و همایون در مواضع زیر است:

۱- تونیک گام کوچک در حقیقت درجه چهارم همایون می‌شود.

۹. چهارگاه	۵. اصفهان	۱. دشتی
۱۰. بیات ترک	۶. سه‌گاه	۲. همایون
۱۱. راست پنجگاه	۷. ابوعطا	۳. شور
۱۲. ماهور	۸. نوا	۴. افشاری

نمودار شماره ۱: احساس غم و اندوه

Shiraz-Beethoven.ir

این غزل به آواز چهارگاه یا همایون یا ماهور و راک بسیار امتیاز دارد

ما در این شهر غریبیم و در این ملک فقیر
 به کمند تو گرفتار و به دام تو اسیر
 در آفاق گشاده است ولیکن بسته است
 از سر زلف تو بر پای دل ما زنجیر
 من نظر باز گرفتن نتوانم همه عمر
 از من ای خسرو خوبان تو نظر باز مگیر
 گرچه در خیل تو بسیار به از ما باشد
 ما تو را در همه عالم شناسیم نظیر
 در دلم بود که جان بر تو فشانم لیکن
 باز در خاطر آمد که متاعی است حقیر
 این حدیث از سردرد است که من می گویم
 تا بر آتش ننهی بوی نیاید ز عبیر
 گر بگویم که مرا حال پریشانی نیست
 رنگ رخسار خبر می دهد از سر ضمیر
 عشق پیرانه سر از من عجب می آید
 چه جوانی تو که از دست بردی دل پیر
 من از آن هر دو کمانه ابروی تو چشم
 برنگیرم اگر چشم بدوزند به تیر
 عجب از عقل کسانی که مرا پند دهند
 برو ای خواجه که عاشق نشود پندپذیر
 سعدیا پیکر مطبوع برای نظر است
 گر نبینی چه بود فایده چشم بصیر

Shiraz-Beethoven.ir

این غزل را به آواز میگلی یا بختیاری یا بیات شیراز بخوانند

سر آن ندارد امشب، که برآید آفتابی
 چه خیالها گذر کرد و، گذر نکرد خوابی
 به چه دیر ماندی ای صبح؟ که جان من برآمد
 بزه کردی و نکردند، مؤذنان ثوابی
 نفس خروس بگرفت، که نوتی بخواند
 همه بلبلان بمردند و، نماند جز غرابی
 نفحات صبح دانی، ز چه روی دوست دارم؟
 که به روی دوست ماند، که برافکند نقابی
 سرم از خدای خواهد، که به پایش اندر افتد
 که در آب مرده بهتر، که در آرزوی آبی
 دل من نه مرد آن است، که با غمش برآید
 مگسی کجا تواند، که بیفکند عقابی؟
 نه چنان گناهکارم، که به دشمنم سپاری
 تو به دست خویش فرمای، اگرم کنی عذابی
 دل همچو سنگت ای دوست، به آب چشم سعدی
 عجب است اگر نگردد، که بگردد آسیابی
 بروای گدای مسکین و، دری دگر طلب کن
 که هزار بار گفتی و، نیامدت جوابی

Shiraz-Beethoven.ir

خوش باش و میندیش که مهتاب بسی
اندر سرِ خاک یک به یک خواهد تافت

می خوردن و شاد بودن آیین من است
فارغ بودن ز کفر و دین دین من است
گفتم به عروس دهر کابین تو چیست
گفتا دل خرم تو کابین من است

می لعل مذاب است و صراحی کان است
جسم است پیاله و شرابش جان است
آن جام بلورین که ز می خندان است
اشکی است که خون دل در او پنهان است

می نوش که عمر جاودانی این است
خود حاصلت از دور جوانی این است
هنگام گل و باده و یاران سرمست
خوش باش دمی که زندگانی این است

نیکی و بدی که در نهاد بشر است
شادی و غمی که در قضا و قدر است
با چرخ مکن حواله کاندر ره عقل
چرخ از تو هزار بار بیچاره تر است

Shiraz-Beethoven.ir

این غزل در مقام ماهور خوانده شود

بَس که من با درد هجرانت مدارا کرده‌ام
 خویش را در حلقهٔ عشاق رسوا کرده‌ام
 دزد را بی‌گفتگو باید به‌اهلِ دزد گفت
 در غمت با شمع زین رو گفتگوها کرده‌ام
 اشک را گفتم چرا می‌ریزی ای دیوانه، گفت:
 روزن آمیدی از این گوشه پیدا کرده‌ام
 مستم از صهبای عشقت، مستی است و راستی
 همچو چشمت کی شدم سرمست و حاشا کرده‌ام
 تلخکامم کرد دست هجر و از پایم فکند
 بوسه‌ای تا زان لب شیرین تمنّا کرده‌ام
 من که امروزم چو مویت در پریشانی گذشت
 خویش را سرگشتهٔ امید فردا کرده‌ام
 با «صفا» گفتم که غوغا کرده‌ای در شعر، گفت:
 دیده‌ام غوغای چشمی را و غوغا کرده‌ام

Shiraz-Beethoven.ir

این غزل در مایه دشتی خوانده شود

غزل از: فرهنگ شیرازی

از سر کوی تو گیرم که روم جای دگر
 کو دلی؟ تا بسپارم به دلارای دگر
 عاقبت از سر کوی تو برون باید رفت
 گیرم امروز دگر ماندم و فردای دگر
 مگر آزاد کنی، ورنه چو من بنده پیر
 گر فروشی، نستاند ز تو مولای دگر
 عاشقان را طرب از باده انگوری نیست
 هست مستان تو را نشئه ز صهبای دگر
 ما گدایی در دوست، به شاهی ندهیم
 زآنکه این جای دگر دارد و آن جای دگر
 راه پنهانی میخانه، نداند همه کس
 جز من و زاهد و شیخ و دو سه رسوای دگر
 دل فرهنگ، ز غم های جهان خون شده بود
 غم عشق آمد و افزود به غم های دگر

